

Kungälvs kommun
kommun@kungalv.se
Samhällsbyggnad, Stadshuset
442 81 Kungälv

Yttrande avseende fördjupad översiktsplan FÖP Ytterby Kungälvs kommun

Naturskyddsföreningen har beretts tillfälle inkomma med synpunkter på **FÖP Ytterby** samrådshandling 2019-04-17 och yttrar sig enligt följande.

Kommunikationer.

Det är positivt med den föreslagna förtätning runt Ytterby station som möjliggör att fler kan utnyttja kollektiva färdmedel och begränsa ökningen av biltrafik.

Med dubblerad befolkning kommer trafikinfarkt att uppstå både i Ytterby och på E6 om inte andelen kollektivtrafikresenärer kraftigt ökar.

Trygga gång och cykelstråk.

För att få innevånare att ställa bilen behöver de GC stråk som byggs uppfattas som trygga och bekväma.

En bra cykelparkering, motsvarande Alingsås krävs vid stationen.

Bostäder

För att uppnå bra boendemiljö krävs att detaljplaner tar hänsyn till materialval. Ur både klimatsynpunkt och exteriör miljösynpunkt bör trähus väljas. Det finns idag teknik att bygga trähus upp till 6 våningar.

Anpassning till naturförhållanden

Genom att bibehålla topografi, gamla träd etc skapas redan från början i ett nytt kvarter element som ger rikare närnatur.

För att ta hand om dagvatten behöver grönstråk i lågpunkter bevaras där med fördel små våtmarker skapas omgivna av blomsterrika öppna områden.

Bibehåll stråk av närnatur. Även med högre exploateringsgrad måste områden för skogspromenad, leka med barnen, rasta hunden etc identifieras så att nya områden inte kräver bil för naturupplevelser i vardagen.

Redan kultur- eller naturskyddade områden kan förses med en kantzon av ej exploaterad mark. Det tjänar två syften: Större sammanhängande områden behövs för skydd av biologisk mångfald där spridning av flora och fauna gynnas. Ett större område skänker människan en ökad naturupplevelse med allt vad det innebär för rekreation, återhämtning och främjande

av hälsa.

Exploatering av jordbruksmark.

Norra Storängen skall utgå som exploateringsområde då det utgör jordbruksmark av **högsta klass** som dessutom bidrar till en vacker landskapsbild.

Jordbruksfastigheten Kastellegården behöver sin areal för att vara bärkraftigt jordbruk med bruk av marker på andra sidan Enekullen.

Kultur och landskapsskyddat område vid gamla Kongahälla skall bevaras.

Vid all utbyggnad där jordbruksmark tas i anspråk skall arealminskningen anges för de olika alternativa utbyggnaderna.

Vi anser att det är anmärkningsvärt att kommunen lyfter fram miljömålen; de lokala, regionala, nationella och globala men ändå väljer att föreslå byggnation på produktiv jordbruksmark i planen. Det är särskilt angeläget och av stor betydelse att i en översiktsplan sätta gränser för exploatering/byggnation på jordbruksmark. Planen kan på så vis ge en tydlig riktning för kommunens arbete för ett hållbart byggande i en hållbar samhällsutveckling. För att förhindra att jordbrukslandskapet "äts upp" en liten bit i taget anser vi att kommunen bör sätta en absolut gräns för hur stora förluster av jordbruksmark som kan accepteras

Vi hänvisar till en dom i MÖD ang 3 kap 4 § MB brukningsvärd jordbruksmark:

"Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse för att tillgodose väsentliga allmänintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk (3 kap. 4 § miljöbalken, MB). Med jordbruksmark avses åkermark och betesmark som ingår i fastighet som är taxerad som lantbruksenhet (12 kap. 7 § MB). Sådan mark är brukningsvärd om den med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är väl lämpad för jordbruksproduktion (prop. 1985/86:3 s. 158). Vid den bedömningen bör även beaktas att jordbruksmark är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet och att syftet med bestämmelsen var att säkerställa en långsiktig hushållning (jfr prop. 1985/86:3 s. 53").

Innan produktiv jordbruksmark kan komma ifråga för bostadsbyggnation måste således utredas huruvida ett motsvarande tillskott av bostäder kan åstadkommas genom att annan mark tas i anspråk. Naturskyddsföreningen menar att sådana alternativ måste föredras vid all planering/exploatering. Enligt samrådshandlingen har hänsyn tagits eftersom delar av den jordbruksmark som anges för byggnation i ÖP10 har minskats i FÖPen (s 64, s 94) . Det är bra med en minskning men den är inte tillräckligt.

Vi citerar ur Fördjupad översiktsplan för Ytterby samrådshandling 2019-04-17, s 122

"Att bebygga produktiv jordbruksmark är negativt ur ett resursperspektiv. FÖPens intentioner är att undanhålla jordbruksmark från exploatering men i de centrala lägena väger behovet av att utveckla Ytterby och få ett befolkningsunderlag som kan bära en förbättrad service och kollektivtrafik inom plan-området högre än intresset av att bevara den brukningsvärda jordbruksmarken".

Naturskyddsföreningen är mycket kritisk till detta uttalande. Vi har i många år påpekat i våra yttranden att jordbruksmark INTE ska tas i anspråk för exploatering. När kommunen i sina planer lyfter fram att jordbruksmark ska undanhållas från exploatering MEN sedan påpekar att "i det här fallet väger samhällsintressen högre" blir det uppenbart att jordbruksmarken successivt och kontinuerligt minskar. Detta är inte hållbart i förhållande till något av miljömålen.

I FÖPen på s 21 noteras de miljömål som främst har betydelse för arbetet med FÖP Ytterby. Naturskyddsföreningen menar att *Ett rikt odlingslandskap* saknas. "Odlingslandskapets och jordbrukets värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks (Riksdagens definition av miljömålet). Den biologiska mångfalden och kulturmiljöerna är *beroende av ett fortsatt jordbruk*, men också av vilka metoder som används. Bland annat är betande djur en förutsättning för att bevara artrika betesmarker. I delar av landet har jordbruket blivit allt mer specialiserat och intensivt, medan marker på andra håll inte brukas längre och många gårdar läggs ned. Båda trenderna leder till att många arter och naturtyper i odlingslandskapet hotas. Att bygga på jordbruksmark får många negativa konsekvenser. I FÖPen noteras på s 21 angående den biologiska mångfaldens och ekosystemtjänsternas värden "att senast år 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt".

Naturskyddsföreningen anser att det är mycket relevant och angeläget att de som arbetar med FÖPen och beslutar om den, tar hänsyn till de *avgörande* samband som finns mellan odlingslandskap, jordbruksmark, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, artrikedom, spridningsvägar och andra utmaningar i en hållbar samhällsutveckling där livsmedelsproduktionen blir allt viktigare. I Det goda livet ingår, menar vi, en hållbar livsmedelsproduktion. Att *ersätta* livsmedelsproduktionen på produktiv jordbruksmark med "landbaserad fiskodling kombinerad med grönsaksproduktion (akvaponik)" eller "stadsodling på befintlig jordbruksmark" är inte hållbar samhällsutveckling. Däremot kan denna typ av livsmedelproduktion ses som ett komplement till ett rationellt jordbruk med moderna metoder som bedrivs av professionella, yrkesverksamma lantbrukare. Att producera livsmedel kräver mänskliga resurser med gedigen kunskap och erfarenhet. När jordbruksmark exploateras och gårdar läggs ner går såväl dessa livsviktiga mänskliga resurser som materiella resurser förlorade. Detta kan inte ersättas av till exempel odling i pallkragar i stadsmiljö.

Vi ställer oss således negativa och mycket kritiska till att kommunen i FÖP Ytterby föreslår byggnation på produktiv jordbruksmark.

För Naturskyddsföreningen i Kungälv

Stig Johannesson